

DOBROVOLNÝ HASIČSKÝ ZBOR

Organizáciu hasičstva v Uhorsku upravovalo nariadenie ministra vnútra z 12. augusta 1888 o požiarnej polícii, ktoré rozoznávalo hasičstvo platené, dobrovoľné a povinné obecné. Jednotlivé hasičské zbory podliehali župným hasičským zväzom a tie Uhorskému hasičskému zväzu. Krátko po vzniku Československej republiky nedošlo k zásadným zmenám v organizácii a štruktúre hasičstva. Medzníkom v organizácii hasičstva na Slovensku bol celoštátny zjazd československého hasičstva 6. augusta 1922 v Trenčíne, na ktorom bola založená Zemska hasičská jednota na Slovensku. Jej sídlom sa stal Martin. Hlavnou úlohou Zemskej hasičskej jednoty bolo zakladať a organizovať hasičské zbory a jednoty na Slovensku.

Po ustanovení Zemskej hasičskej jednoty dochádza aj v okrese Stará Ľubovňa k zakladaniu hasičských zborov v obciach, v ktorých staršie hasičské spolky neboli.

Dobrovoľný hasičský zbor (DHZ) v Novej Ľubovni bol založený 5. januára 1928. Stanovy spolku boli schválené 10.2.1928. Nové stanovy DHZ boli schválené na mimoriadnom valnom zhromaždení, ktoré sa konalo 21. októbra 1928. Zároveň na tomto zhromaždení boli zvolení funkcionári spolku. Predsedom DHZ sa stal farár František Irányi. Za veliteľa DHZ bol zvolený Ján Konkol'. Ďalšími funkcionármi DHZ sa stali: Jozef Kaleta, ml. - 1. námestník veliteľa, Ján Rusiňák - 2. námestník, Ondrej Folvarčík - 3. námestník veliteľa, Ján Bočkaj - tajomník, Benedik Konkol' - pokladník, Izidor Žid - hospodár, Rehor Kapura - strojník, Vincent Kaleta a Ján Jendrichovský - revízori účtov, ich námestníci František Rura a Stanislav Repka. Členmi výboru sa stali: Gregor Oľšavský, Vincent Konkol', Simon Kaleta, Roman Smrek, Juraj Pečarka a Stanislav Žilecký. V čase svojho vzniku DHZ mal 42 členov.

Podľa stanov cieľom hasičského zboru bolo chrániť život, zdravie a majetok občanov pri živelných pohromách, najmä pri požiaroch, povodniach, nehodách v baniach, na železniciach, osobných nehodách a starať sa o odborné vzdelanie členov.

Činnosť zboru bola teda: hasičská, všeobecno-záchranná a samaritánska. Členmi DHZ boli: riadni, zakladajúci, prispievajúci a čestní. Členom zboru mohol byť každý mravne zachovalý občan Československej republiky. Riadnym členom sa mohol stať iba telesne zdravý občan vo veku od 21 do 42 rokov, bývajúcí v sídle zboru. Zakladajúcim členom ten, kto zaplatil členský príspevok najmenej 100 Kčs, a prispievajúcim ten, kto zaplatil do pokladne hasičského zboru ročný poplatok stanovený výborom. Čestných členov volilo valné zhromaždenie na návrh výboru. Správu zboru tvorili tieto orgány: valné zhromaždenie, výbor a veliteľstvo. Najvyšším orgánom DHZ bolo valné zhromaždenie, ktoré schvaľovalo ročné záverečné účty, volilo predsedu, veliteľa a ostatných funkcionárov zboru. Stanovy ukladali zboru povinné členstvo v Okresnej hasičskej jednote v Starej Ľubovni a jednoznačne stanovovali, že hasičský zbor sa nesmie zaoberať politikou. DHZ pri svojom založení nemal nijaký výstroj ani výzbroj, lebo obec nemala finančné prostriedky, aby mohla utvorenému DHZ zadovážiť výstroj a potrebnú požiaru techniku. Aby hasičský zbor mohol vykonávať svoju činnosť, bol nútený si vypožičať 85.000 Kčs na zakúpenie motorovej striekačky, príslušenstva a výstroja pre členov DHZ. Motorovú striekačku DHZ v Novej Ľubovni dodala firma Hanuš Flader, špeciálna továrna pro hasičské stroje z Pleil - Sorgenthalu pri Vejprtoch v cene 35 000 Kčs a desať 20 metrových konopných hadíc za 5 700 Kčs. Zakúpená striekačka bola dvojkolesová s dvojvalcovým benzínovým motorom, ktorého výkon bol 755 litrov za minútu s dostrekom jednorúčnicou 45 m. Skúška motorovej striekačky bola vykonaná 17. septembra 1928 technikom výrobcu a skúšobným technikom Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku. DHZ od svojho založenia zápasil s nedostatkom finančných prostriedkov a s materiálными problémami. Nemal vybudovaný vlastný hasičský sklad, ani sušiareň na hadice a po zakúpení motorovej striekačky, hadíc, príslušenstva k motorovej striekačke a výstroja pre členov musel si potrebné skladovacie priestory prenajímať. Nájomná zmluva medzi predsedníctvom bývalých urbarialistov v Novej Ľubovni a DHZ na prenájom murovaného skladišťa a drevenej sušiarne, ktoré sa nachádzali v intraviláne domu č. 78, bola uzavretá 13. decembra 1930 na tri roky, s platnosťou od 1. januára 1931 s ročným nájomným 100 Kčs.

K 31. decembru 1928 DHZ vlastnil majetok v hodnote 55 903 Kčs.

Rozpočet DHZ v rokoch 1929-34 bol takýto:

Rok Rozpočet v Kčs Nepokryté výdavky rozpočtu v Kčs

1929	19 814,05 Kčs	10 604,05 Kčs
1930	19 587,00 Kčs	9 492,80 Kčs
1931	15 615,70 Kčs	9 497,90 Kčs
1934	10 913,70 Kčs	10 518,30 Kčs
1936	8 871,70 Kčs	8 871,70 Kčs

DHZ nebol schopný pokryť schodky v rozpočte na jednotlivé roky a bol odkázaný na milodary a podpory. V roku 1929 bola DHZ z Hasičského fondu poskytnutá podpora 5000 Kčs. Na činnosť DHZ prispievali svojimi zbierkami aj rodáci zo Spojených štátov amerických, medzi nimi napríklad v roku 1929 Ján Rura 20 dolármi, Filip Boleš a Stanislav Pečarka zaslali hasičskému spolku 1 875 Kčs. 29. marca 1929 členovia Slovenského rímskokatolíckeho a gréckokatolíckeho podporného spolku sv. Jozefa v Spojených štátoch amerických, Prvej katolíckej slovenskej jednoty v Gracetone (Pasaic) zaslali DHZ 52 dolárov a 10 centov (pri vtedajšom kurze to bolo 1736,80 Kčs). Organizátormi zbierky boli Pavel Rura, Ján Turlík a Ján Kaleta. Finančné problémy DHZ mala čiastočne riešiť hasičská dávka. Jej zavedenie však vyvolalo značné napätie a nespokojnosť nielen medzi obyvateľmi Novej Ľubovne, ktorí nemali stále peňažné príjmy a aj bez tejto dávky boli zaťažení mnohými daňami a poplatkami, ale aj medzi členmi DHZ, lebo aj tí mali platiť hasičskú dávku i napriek tomu, že platili členské príspevky v DHZ. Ani v ďalšom období členské príspevky a hasičská dávka nestačili pokryť výdavky DHZ, a tak naďalej pretrvávali finančné problémy spolku. Situácia sa nezlepšila ani potom, keď financovanie spolku v roku 1932 prevzala politická obec.

27. februára 1930 sa DHZ na svojom mimoriadnom zhromaždení uzniesol stať sa členom Spolku Sedembolestnej P. Márie v Novej Ľubovni so vstupným vkladom 100 Kčs.

V roku 1930 na čele DHZ stáli: Ján Konkol', veliteľ, Jozef Smoroň, zástupca veliteľa, Benedikt Konkol', pokladník, Izidor Žid, hospodár, revízori: Štefan Valigurský, Vincent Jendrichovský, členovia výboru: Filip Konkol', Vincent Konkol', Ján Barlík, Karol Hudák, Tomáš Hudák.

V roku 1931 dochádza k zmene vo vedení DHZ, ktoré tvorili: Ján Jušík, veliteľ, Jozef Smoroň, zástupca veliteľa, Jozef Kaiser, tajomník, Roman Smrek, Benedikt Konkol', Isidor Žid, Tomáš Hudák, Karol Hudák, Vincent Konkol', Vincent Jendrichovský, Filip Konkol', Štefan Valigurský, Ján Barlík.

Na valnom zhromaždení konanom 30. januára 1932 rezignoval na funkciu tajomníka DHZ Jozef Kaiser (ktorý prevzal túto funkciu od Jozefa Smoroňa roku 1931) a za nového tajomníka bol zvolený Jozef Konkol'. V roku 1932 výbor DHZ tvorili: Ján Jušík, veliteľ, Jozef Smoroň, zástupca veliteľa, Ján Konkol', tajomník, Vincent Jendrichovský, pokladník, Isidor Žid, hospodár, revízori: Štefan Valigurský, Karol Hudák, Benedikt Konkol', strojník. V roku 1934 vo výbore a veliteľstve DHZ boli: Jozef Smoroň, predseda a veliteľ, Roman Smrek, 1. námestník veliteľa, Alexander Alexovič, 2. námestník veliteľa, František Rura, tajomník, Vincent Jendrichovský, pokladník, revízori: Filip Konkol', Karol Hudák, Štefan Valigurský.

DHZ okrem svojej profesionálnej činnosti, vyvíjal aktívnu činnosť aj na kultúrnom a športovom poli organizovaním tanečných zábav, majálesov, divadelných predstavení, cvičení a športových súťaží. Len v roku 1933 DHZ uskutočnil 18 cvičení, štyri odborné prednášky a dve tanečné zábavy.

Aktívnej činnosti DHZ neprosievali nielen rozpory vo výbore, v dôsledku ktorých boli časté zmeny funkcionárov výboru DHZ, ale i napäté vzťahy s obecným zastupiteľstvom, so starostom obce, činiteľmi Potravného družstva, v ktorom sa konali zasadnutia DHZ, ale aj s členmi spolku bývalí urbarialisti.

18 DHZ NL, zápisnica z výborovej schôdze 5. 4. 1931.

Výrečné svedectvo nám o tom podáva stanovisko vtedajšieho tajomníka DHZ Jozefa Kaisera pri jeho odstúpení z funkcie:

„Nyní já jako odstupující tajemník dovoluji si k Vám, celému sboru promluvit několika slovy, doufaje, že tato zápisnice je jednou z posledních které jsem pro sbor napsal. Snažil jsem se, aby moje zápisnice byly stručným přehledem života ve sboru, což až do doby, kdy jsem agendu přebral, nebylo. Činil, jsem tak již z toho důvodu,

protože sbor nepíše kroniku a já chtěl, aby se někdy po létech, až snad již všichni odejdeme k tomu sboru, kde není již ani činnosti ani schůzi ani ale těch věčných klepů a stranických třenic, které tolik sboru škodí a jsou tam zanášeny bohužel členy sboru na přání nečlenů, kterým na tom záleží, aby ten sbor se opravdu rozpadl, ale jen proto, že jim se nepodařilo si uhájit tam vedoucí místo a to je bolí, že sbor stojí si dnes daleko lepší než si tehdy stál, proto pracují jen na tom, aby zasili tam koukol, který by udusil pšenici, až tedy budeme tam, kde toto všechno přestane, kde vedle sebe odpočívat bude bohatý jako chudý, velitel jako poslední člen, Čech jako Slovák, tedy na hřbitově - na poli svatém, neboť když nic by tam nebylo svatého, je tam alespoň svatý klid, napadne naše děti, kteří také jistě půjdou v šlépějích otců, aby pročetli staré zápisnice, a vzpomenu tak nás a sice nikoliv ve hněvu, ale v lásce, jak se na děti sluší a v případě, že by té lásky neměli dostatek, aby se jí z těch zápisnic sboru učili, neboť neučíme se toliko z přítomnosti, ale i z minulosti. Toto bylo mým programem.“

Na valnom zhromaždení DHZ, ktoré sa konalo 27. februára 1944, boli prijaté nové stanovy DHZ, ktoré vtedajšie Ministerstvo vnútra schválilo 6. júla 1944. V tom období veliteľom DHZ bol Filip Konkol' a tajomníkom Alexej Pečarka.

K opätovnej zmene stanov došlo na valnom zhromaždení 29. novembra 1945 na základe nariadenia SNR číslo 51/1945, ktorým všetky spolky (teda aj hasičské) boli povinné zmeniť svoje stanovy tak, aby vyhovovali novým štátoprávnym pomerom.

Aj po roku 1945 náklady na hasičstvo podľa smerníc Povereníctva vnútra pre vnútorné veci z 27. februára 1945 číslo 2779-II/2-1945 sa mali hradiť výlučne z výnosu hasičskej dávky, ktorá sa nesmela použiť na iné účely než hasičské.

Noví funkcionári DHZ boli zvolení na mimoriadnom zasadnutí 25. marca 1946. Veliteľom sa stal Benedikt Rusiňák (funkciu vykonával od r. 1944) a tajomníkom Ján Rura.

Za členov výboru boli zvolení: Maxim Krupka, Gabriel Žemba, Viktor Barlík, František Konkol', Ján Konkol', Michal Konkol', Matej Folvarčík, Vincent Vojčák a Tomáš Repka.

DHZ v Novej Ľubovni od svojho založenia, okrem zásahov pri likvidácii požiarov vo vlastnej obci, sa zúčastnil aj na hasení požiarov v okolitých obciach, kde novoľubovnianski hasiči preukázali svoju profesionálnosť. Po dlhých rokoch zápasu o finančné prostriedky DHZ až v roku 1946 neskončil s deficitom, ale s aktívnou finančnou bilanciou. Hospodárenie DHZ v roku 1946 bolo takéto:

Príjem 7 877,80 Kčs
Výdavok 4 774,50 Kčs
Zostatok 3 103,30 Kčs

Medzníkom vo vývoji požiarnej ochrany a hasičstva v Československu a tým aj v činnosti DHZ v Novej Ľubovni po druhej svetovej vojne bolo vydanie zákona číslo 62/1950 Zb. Týmto zákonom starostlivosť o požiarnu ochranu bola daná do kompetencie národným výborom a dobrovoľné hasičstvo sa stalo výkonným orgánom národných výborov. Riadiacim orgánom požiarnej ochrany na Slovensku sa stalo povereníctvo vnútra. Namiesto dobrovoľných hasičských zborov, ktoré pracovali na spolkovom princípe, boli zriadené hasičské zbory ako výkonné orgány národných výborov. Tým dobrovoľné hasičstvo definitívne stratilo svoj spolkový charakter. Stalo sa zložkou Národného frontu a DHZ sa stali miestnymi jednotami Československého zväzu hasičstva (ČSZH). V duchu týchto zmien sa DHZ najprv premenil na Miestnu jednotu ČSZH v Novej Ľubovni, a keď 1. januára 1953 ČZH bol premenovaný na Československý zväz požiarnej ochrany (ČZPO), po rozhodnutí referátu vnútorných vecí ONV v Starej Ľubovni od 1. augusta 1953 niesla názov Miestna jednotka Československej požiarnej ochrany (MO ČSPO).

Ďalšie smerovanie požiarnej ochrany určil zákon číslo 53/1953 Zb. o štátnom požiarnej dozore a požiarnej ochrane, ktorý akcentoval predovšetkým význam masovosti požiarnej ochrany. Ďalším medzníkom vo vývoji požiarnej ochrany, ktorý ovplyvnil aj činnosť MO ČZPO, bol zákon číslo 18/1958 Zb. Zákom bola ustanovená inšpekcia požiarnej ochrany, jej postavenie a úlohy. Dôraz bol položený predovšetkým na preventívnu starostlivosť. Od roku 1945, napriek mnohým nepriaznivým podmienkam, dosahovali dobrovoľní novoľubovnianski požiarníci pozoruhodné výsledky. Okrem svojej profesionálnej činnosti sa podieľali na kultúrno-spoločenskej a športovej činnosti, verejnoprospešných prácach

pri zveľaďovaní obce, kde odpracovali mnoho brigádnických hodín, najmä pri výstavbe požiarnej zbrojnice (hasičského domu), ktorý postavili svojpomocne v roku 1952, údržbe požiarnej techniky, na sezónnych poľnohospodárskych prácach na miestnom poľnohospodárskom družstve a celom rade ďalších akcií v prospech obce a požiarnej ochrany.

Velitelia dobrovoľného hasičského zboru:

Ján Konkol' 1928-1931
Ján Jušík 1931-1933
Jozef Smoroň 1933-1940
Roman Smrek 1940-1944
Filip Konkol' 1944-1945
Karol Hudák 1945-1946
Benedikt Rusiňák 1946-1971
Štefan Kaleta 1971-1978
Jozef Kaleta 1978-1979
Štefan Kaleta 1979-1982
Ján Folvarčík 1982-2000
Ján Vojčák 2000-2011
Ivan Vojčák 2012 -

Hasičský zbor 1. 7. 1928. Archív DHZ

Hasičský zbor v roku 1939. Archív J. Konkol'a

Dobrovoľný hasičský zbor z Novej Ľubovne na prehliadke v Podolínci v roku 1946. Archív DHZ

Na súťažnej prehliadke na Mil'ave v roku 1961. Archív DHZ

Hasičské družstvo - 60-te roky. Archív DHZ

Budova DHZ v roku 1960. Archív DHZ